

KRYTERIA OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W GIMNAZJUM NR 1 W NYSIE

KLASA I

KSZTAŁCENIE LITERACKIE

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zamiłowania;
- proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy;
- bezbłędnie wypowiada się ustnie i pisemnie - jego wypowiedzi cechują się dojrzałością myślenia;
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości;
- bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy;
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla klasy pierwszej gimnazjum;
- wypowiada się ustnie i pisemnie całkowicie poprawnie pod względem stylistyczno - językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym;
- potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie;
- biegle posługuje się słownikami i encyklopedią;
- samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy;
- bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki; określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie;
- wzbogaca opowiadania twórcze dialogami, elementami opisów, charakterystyki;
- ten sam tekst potrafi przedstawić w formie opowiadania, opisu, streszczenia;
- redaguje list do postaci literackiej w sposób świadczący o znajomości utworu;
- rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, nowych gatunkach literackich;
- dokonuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, wyodrębnia tropy stylistyczne;
- pisze prace bezbłędne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- uważnie słucha, czyta ze zrozumieniem;
- z samodzielnie czytanego tekstu wybiera dla siebie informacje istotne, przekazuje je własnymi słowami;
- określa tematykę;
- potrafi opowiedzieć o zdarzeniach, określić ich miejsce i czas;
- porównuje zachowania i działania bohaterów;
- dostrzega zarówno w utworach literackich, jak i w życiu powszednim zależności przyczynowo-skutkowe;

- wyraża skojarzenia i emocje;
- gromadzi argumenty;
- próbuje formułować wnioski;
- buduje wypowiedź spójną, zgodną z tematem;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, dialog, sprawozdanie, instrukcję, list;
- tworzy proste formy tekstów użytkowych;
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaiczone słownictwo;
- proponuje różnorodne wyrazy oceniające i określenia;
- sporządza proste formy notatek;
- próbuje notować podczas słuchania;
- w sposób jasny i rzeczowy przekazuje informacje;
- formułuje pytania ogólne i szczegółowe, zgodnie z tematem;
- wypowiada się na różnorodne tematy, określa cel wypowiedzi;
- potrafi podtrzymać kontakt w rozmowie;
- właściwie reaguje na wypowiedź współrozmówcy;
- zabiera głos w dyskusji;
- posługuje się w wypowiedzi ustnej i pisemnej zdaniami złożonymi, poprawnie dobiera spójniki;
- różnicuje fakty od opinii;
- rozpoznaje w utworach literackich podstawowe środki stylistyczne;
- interpretuje teksty poetyckie, korzystając ze wskazówek nauczyciela;
- wymienia cechy dramatu;
- posiada podstawowe wiadomości na temat wybranych twórców literatury polskiej i światowej;
- samodzielnie korzysta z encyklopedii, słowników, leksykonów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej;
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii;
- w miarę samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, opis, sprawozdanie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie;
- czyta głośno i cicho, prezentując taką technikę czytania, że można zrozumieć tekst;
- zna przewidziane programem gatunki literackie;
- umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego;
- odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu;
- poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela, gromadzi słownictwo na zadany temat.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonać zadania o niewielkim stopniu trudności;
- czyta tak, aby można było zrozumieć tekst;
- prezentuje poprawność językową i rzeczową w wypowiedziach ustnych,

- która świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia;
- tworzy tak prace pisemne, aby popełniane przez niego błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślały wartości prac i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie;
  - opanował wiadomości w takim stopniu, aby mógł wykonać zadania typowe, o niewielkim zakresie trudności (samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela).

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania w stopniu zadowalającym;
- wypowiada się niepoprawnie pod względem językowymi rzeczowym;
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych, językowych, stylistycznych, logicznych;
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania fonetyki, fleksji, składni oraz wiedzy o języku jako tworze społecznym;
- samodzielnie poszerza wiedzę językową.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy odmiany rzeczownika,
- wymienia rodzaje zaimków, omawia ich odmianę, funkcję w zdaniu, uzasadnia zastosowanie skróconych form zaimków rzeczownych;
- biegle stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie "nie" z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym;
- rozpoznaje różne typy liczebników, określa jego formy gramatyczne i funkcję w zdaniu, potrafi uzasadnić użycie danego typu liczebnika; odmienia trudniejsze liczebniki złożone,
- stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki);
- rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę;
- omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- wykorzystuje imiesłowy w swoich wypowiedziach;
- zna rodzaje okoliczników;
- zna rodzaje podmiotów i orzeczeń;
- rozpoznaje równoważnik zdania;
- zna pojęcie wyrazów pokrewnych;

- zna pojęcie wyrazów bliskoznacznych;
- wie, czym jest związek frazeologiczny;
- uzupełnia wypowiedzi frazeologizmami;
- posiada praktyczne umiejętności ortograficzne i interpunkcyjne;
- umiejętnie posługuje się słownikiem języka polskiego i słownikiem ortograficznym.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej; określa formę fleksyjną czasowników;
- określa funkcję czasowników w zdaniu;
- odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki, wskazuje tematy oboczne; nazywa rzeczowniki w zdaniu;
- rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, liczebniki i przymiotniki, potrafi rozpoznać ich związek z wyrazem określanym;
- stopniuje przymiotniki;
- rozróżnia przymyki proste i złożone, wyrażenia przyimkowe,
- rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe;
- nazywa w zdaniu części zdania (na prostszych przykładach);
- układa zdania złożone z podanych zdań pojedynczych.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu (na prostych przykładach);
- odróżnia zdania pojedyncze od złożonych;
- łączy wyrazy w zespoły składniowe;
- odmienia rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości w zakresie fleksji i składni, słownictwa, frazeologii i redagowania wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową;
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KLASA II

KSZTAŁCENIE LITERACKIE

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętność znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania i który:

- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania;
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczający poza materiał programowy;
- wypowiada się ustnie i pisemnie bez błędów, prezentując przy tym dojrzałość myślenia;
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości;
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych i literackich na szczeblu rejonowym, wojewódzkim, krajowym;
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidziany programem nauczania klasy drugiej;
- sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnorodnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi), słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym;
- biegle dokonuje przekształceń tekstu literackiego (streszczenie, opis opowiadanie);
- redaguje charakterystykę postaci, charakterystykę porównawczą, umiejętnie wprowadzając cytaty z utworu literackiego, w sposób samodzielny i wszechstronny dokonuje oceny prezentowanego bohatera;
- dokonuje opisu sytuacji na podstawie lektury, a także wydarzeń, sytuacji rzeczywistych;
- opis zjawiska przyrodniczego, krajobrazu wzbogaca różnorodnymi środkami artystycznego wyrazu;
- jest świadomym odbiorcą dzieła literackiego, filmowego czy teatralnego, porównuje dramat z jego realizacją telewizyjną, powieść z jej filmową adaptacją;
- pisze sprawozdanie - recenzję, które prezentuje indywidualne, oryginalne spojrzenie na lekturę, film, teatr; swobodnie używa fachowego słownictwa;
- redaguje rozprawkę, esej, felieton, reportaż;
- rozpoznaje i wskazuje charakterystyczne cechy gatunków: bajka, sielanka, ballada, sonet, nowela, proza poetycka, powieść podróżnicza, historyczna, obyczajowa;
- bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohatera na podstawie języka, jakim się posługują; wyodrębnia akcję, fabułę, epizody, wątki;
- wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (np. zwroty do adresata, pytania retoryczne, grzecznościowe, argumentowanie);
- wskazuje w opowiadaniu opisy, określa ich funkcję; rozpoznaje środki językowe służące wyrażaniu uczuć i nastroju w opisach;
- analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki, rodzaj podmiotu lirycznego;
- zna typy narracji, komizm i jego rodzaje, omawia poznawcze i moralne walory utworu;
- gromadzi słownictwo tematyczne.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową, poszerzone o wybrane elementy programu nauczania w klasie drugiej;
- w miarę poprawnie wypowiada się w trudniejszych formach wypowiedzi;
- w wypowiedziach podejmuje próby oceny, a także wartościowania problemów i zjawisk dotyczących języka, literatury, kultury;
- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów;
- wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego utworu, wskazuje akcję, wątki, bohaterów i ich powiązania; określa typ powieści;
- w opowiadaniu poprawnie zapisuje dialog, wzbogaca swą pracę o elementy opisów;
- wymienia rodzaje i gatunki literackie, określa ich cechy;
- poprawnie redaguje wywiad, sprawozdanie dotyczące wydarzeń z życia codziennego, z lektur, filmu i przedstawienia teatralnego;
- zna terminy literackie;
- swobodnie wypowiada się o utworze literackim, nazywa własne stany uczuciowe;
- wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, dokonuje próby określenia ich funkcji w utworze.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej;
- przedstawia treść utworów na podstawie cichego czytania tekstu, określa akcję i jej przebieg, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów;
- zna pojęcie dramatu, fraszki, hymnu, satyry, powieści historycznej, poprawnie posługuje się nimi w wypowiedziach;
- poprawnie redaguje charakterystykę postaci, opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie z lektury, plan rozprawki (przynajmniej podejmuje próby);
- samodzielnie posługuje się słownikami;
- zna i stosuje w stopniu przynajmniej dostatecznym zasady ortografii i interpunkcji;
- zna graficzne kształtowanie tekstu na komputerze.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

Ponadto:

- jego technika czytania i zrozumienia tekstu literackiego pozwala na samodzielne opowiadanie odtwórcze;
- potrafi wskazać fikcję i autentyzm utworu;
- w stopniu zadowalającym pracuje z książką, zaznaczając odpowiednie fragmenty;
- określa cechy powieści, wskazuje akcję, wątki, bohaterów;
- pisze charakterystykę bohatera literackiego, opowiadanie odtwórcze, streszczenie;
- samodzielnie pisze plan ramowy i szczegółowy;
- w wypowiedziach pisemnych popełnia błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował elementarnych wiadomości dotyczących gatunków literackich, ich budowy, analizy utworu literackiego;
- ma słaby zakres słownictwa, błędnie redaguje swe wypowiedzi (pod względem językowym i rzeczowym);
- nie opanował techniki głośnego o cichego czytania tekstu w stopniu zadowalającym, ma trudności ze zrozumieniem lektury;
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega zasad ortograficznych, interpunkcyjnych, językowo - logicznych, stylistycznych;
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnień o elementarnym stopniu trudności.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto przejawia umiejętności pozaprogramowe, czyli:

- samodzielnie analizuje i interpretuje słuchany tekst pod względem celu wypowiedzi, środków perswazji oraz zabiegów artystycznych;
- sporządza notatki, uczestnicząc w sytuacji komunikacyjnej jako odbiorca wypowiedzi;
- wykorzystuje je w nowych sytuacjach komunikacyjnych;
- czyta, samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty literackie oraz inne teksty kultury, uwzględniając ich znaczenie metaforyczne i symboliczne, konteksty interpretacyjne oraz intencję nadawcy wypowiedzi;
- posługuje się różnymi źródłami informacji, a zwłaszcza treściami przekazu medialnego;
- świadomie uczestniczy w różnych sytuacjach komunikacyjnych jako dyskutant, prowadzący dyskusję, przeprowadzający wywiad, wygłaszający przemówienie lub referat; przedstawia rzeczowe argumenty i wnioski;
- wykazuje się oryginalnością interpretacji głosowej tekstu prozatorskiego lub poetyckiego wygłaszanego z pamięci;
- krytycznie i rzeczowo oceniając wypowiedzi własne i innych, przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa;
- sprawnie redaguje teksty z zachowaniem cech gatunkowych różnych typów wypowiedzi, dbając o poprawność zapisu, bezbłądność językową i stylistyczną;
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- omawia klasyfikację imiesłów, ich budowę i zastosowanie w różnych funkcjach składniowych;
- określa funkcje stron czasownika; zasadę stosowania strony czynnej i biernej;
- wskazuje różnice między czasownikiem przechodnim i nieprzechodnim;
- wyjaśnia, na czym polega nieregularność odmiany czasownika, osobliwości w odmianie rzeczowników;
- zna związki składniowe (główny i poboczne, zgody, rządu i przynależności);

- bezbłędnie przeprowadza klasyfikację zaimków (ze względu na różne kryteria);
- określa funkcje pełnione w wypowiedzeniach przez partykuły i wykrzykniki;
- przeprowadza analizę logiczną i gramatyczną zdania;
- omawia znaczenie okoliczników, ich funkcje składniowe, sposoby wyrażania, związek z wyrazem określanym;
- rozpoznaje zdania okolicznikowe i ich rodzaje;
- omawia na przykładach zasady poprawnego stosowania imiesłowowego równoważnika zdania;
- wskazuje różnice między rodzajami zdań podrzędnych;
- przedstawia budowę zdania złożonego na wykresie, nazywa zdania składowe;
- przekształca równoważniki zdań w zdania oraz wypowiedzeń złożonych w pojedyncze;
- zna rodzaje głosek;
- stosuje w kontekście odpowiednie style;
- rozpoznaje wypowiedzi charakterze perswazyjnym, fakty i opinie; odróżnia informacje o faktach od opinii;
- rozpoznaje rodzaje argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne);
- potrafi poprawnie stosować interpunkcję wypowiedzi dialogowych;
- poprawnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne;
- stosuje zasady etykiety językowej w dialogu i dyskusji;
- omawia klasyfikację skrótowców ze względu na ich budowę, podaje ich przykłady.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- określa rolę imiesłowu w zdaniu;
- poprawnie odmienia czasowniki nieregularne;
- określa formy czasowników;
- wskazuje na różnice w budowie formy strony czynnej, biernej i zwrotnej;
- przekształca zdania z konstrukcji czynnej na bierną i odwrotnie;
- rozpoznaje formę zwrotną nie mającą znaczenia strony zwrotnej;
- rozpoznaje rzeczowniki o nietypowej odmianie;
- stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych;
- nazywa rodzaje partykuły i wykrzykniki;
- rozróżnia partykuły z różnymi częściami mowy;
- przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego rozwiniętego;
- wyróżnia w zdaniu okoliczniki i nazywa ich rodzaje;
- rozpoznaje w zdaniu szyk przestawny, uzasadnia jego użycie;
- nazywa rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnych;
- przekształca według podanego schematu zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania;
- zna rodzaje wypowiedzeń (zdania, równoważniki zdań, zawiadomienia, wykrzyknienia);
- zna rodzaje upodobnień, uproszczenia grup spółgłoskowych;
- redaguje wypowiedzi z uwzględnieniem cech dobrego stylu;
- przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- formułuje dialog i monolog;
- omawia typy skrótowców;
- stosuje w miarę poprawnie zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- odróżnia imiesłów od innych form czasownika, rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe;
- tworzy różne strony czasowników;
- określa funkcje składniowe znanych części mowy;
- rozróżnia okoliczniki;
- wyróżnia w zdaniu czasownik, określa jego formę fleksyjną, funkcję składniową, łączy w związki składniowe z innymi wyrazami;
- wyszukuje w zdaniu przymiotnik, stosuje w poprawnych formach gramatycznych, wyróżnia przymiotniki podlegające stopniowaniu i stopniuje je; określa funkcję w zdaniu;
- rozróżnia zaimki;
- rozpoznaje partykuły;
- uzupełnia zdania wykrzyknikami;
- na łatwych przykładach przeprowadza analizę zdania pojedynczego, wyodrębnia zespoły składniowe, rozpoznaje części mowy i określa ich funkcje składniowe, sporządza wykres zdania;
- rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie;
- przy pomocy nauczyciela rysuje schemat składniowy zdania złożonego;
- rozróżnia dialog i monolog;
- odróżnia głoski i litery;
- wyróżnia wyrazy złożone i skrótowce;
- stosuje podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcji.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi rozpoznać odmienne i nieodmienne części mowy;
- wskazuje na prostych przykładach imiesłowy;
- rozpoznaje typy zdań (pojedyncze i złożone);
- dokonuje wykresu prostego zdania złożonego;
- pisze w miarę poprawnie, stosując podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- ma kłopoty z rozpoznawaniem odmiennych i nieodmiennych części mowy;
- nie potrafi w stopniu zadowalającym przyswoić poznanego materiału gramatycznego przewidzianego programem klasy drugiej;
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnień o elementarnym stopniu trudności;
- robi rażące błędy, łamiąc podstawowe zasady ortograficzne.

KLASA III

KSZTAŁCENIE LITERACKIE

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania;
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy;
- wypowiedzi ustne i pisemne cechują się dojrzałością myślenia, świadczą o systematycznym pogłębianiu zdobytej wiedzy;
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości;
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach języka polskiego na szczeblu rejonowym, wojewódzkim; uczestniczy w organizowanych w mieście, województwie, kraju konkursach literackich;
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach;
- prezentuje wysoki poziom merytoryczny i artystyczny;
- przedstawia bezbłędne prace pisemne.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania klasy trzeciej;
- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno - językowym, logicznym i rzeczowym;
- potrafi samodzielnie zanalizować i zinterpretować utwory liryczne, epickie i dramatyczne przewidziane programem nauczania; wyodrębnia poznane tropy stylistyczne, określa ich funkcję w utworze literackim;
- rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie oraz ich cechy gatunkowe;
- posiada bardzo dobrą znajomość utworów literackich przewidzianych w programie nauczania;
- prace pisemne świadczą o znajomości problematyki, kompozycji, znajomości reguł gramatycznych i interpunkcyjnych; formułuje wypowiedzi zawierające własne sądy i przemyślenia dotyczące różnych tekstów;
- pisze rozprawki na tematy dotyczące życia ucznia, a także odnoszące się do problemów przedstawionych w lekturach; swe opinie popiera umiejętnie dobranymi cytatami;
- swobodnie wypowiada się w opisie przeżyć wewnętrznych o uczuciach i doznaniach bohaterów literackich i własnych, używa słownictwa nacechowanego emocjonalnie;
- w opowiadaniach twórczych i odtwórczych stosuje słownictwo oceniające, wykorzystuje różnorodne konstrukcje zdaniowe, urozmaica wypowiedzi dialogami, monologami, opisami przeżyć, sytuacji, tła, postaci, pytaniami retorycznymi, cytatami.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz elementy wybrane z programu nauczania w klasie trzeciej;
- w zależności od celu komunikacji różnie kształtuje swoje wypowiedzi;
- posługuje się słownictwem związanym z doznaniem emocjonalnymi;
- osiąga spójność wypowiedzi poprzez parafrazę tekstu;
- samodzielnie potrafi poprawić większość błędów językowych i stylistycznych;
- poprawnie redaguje wszystkie formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie, recenzja, charakterystyka, rozprawka, pamiętnik, dziennik, reportaż;
- zna treść wymaganych programem lektur;
- rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie;
- dokonuje interpretacji tekstu poetyckiego, wskazuje i nazywa środki poetyckie.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej;
- wypowiada się poprawnie pod względem językowym i rzeczowym;
- rozpoznaje elementy świata przedstawionego w utworze literackim;
- w miarę poprawnie pisze opowiadanie, opis postaci, list, sprawozdanie, charakterystykę, streszczenie, rozprawkę;
- włącza dialog w tok narracji;
- na prostym przykładzie omawia cechy dramatu;
- wyodrębnia elementy budowy wiersza (strofa, wers), wskazuje rymy, podstawowe środki stylistyczne, temat i podmiot liryczny;
- umie się posługiwać słownikami i encyklopedią.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje proste zadania przewidziane w programie nauczania klasy trzeciej;
- rozumie czytany i zanalizowany na lekcji tekst;
- popełniane błędy nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w jej napisanie;
- w miarę poprawnie redaguje proste opowiadanie, charakterystykę, opis postaci, list, sprawozdanie.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie przeczytał lektur;
- nie jest w stanie napisać pracy poprawnie pod względem rzeczowym, logicznym, stylistycznym;
- nie rozumie tematyki przeczytanego tekstu;
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto przejawia umiejętności pozaprogramowe, czyli:

- samodzielnie analizuje i interpretuje słuchany tekst pod względem celu wypowiedzi, środków perswazji oraz zabiegów artystycznych;
- ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym i poprawnościowym; stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy;
- prowokuje różne sytuacje komunikacyjne, podtrzymuje kontakt z rozmówcą;
- czyta, samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty literackie i inne teksty kultury, uwzględniając ich cechy gatunkowe, znaczenie metaforyczne i symboliczne, konteksty interpretacyjne oraz intencję nadawcy wypowiedzi;
- porównuje i klasyfikuje informacje wyszukane w różnych źródłach;
- recenzuje przeczytane utwory literackie, rzeczowo i logicznie uzasadnia swoje zdanie;
- świadomie uczestniczy w różnych sytuacjach komunikacyjnych, posługując się wieloma środkami wyrazu;
- wykazuje się oryginalnością oraz artyzmem interpretacji głosowej wygłaszanego z pamięci tekstu prozatorskiego lub poetyckiego;
- krytycznie i rzeczowo ocenia wypowiedzi własne i innych osób, przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa;
- sprawnie redaguje teksty, zachowując cechy gatunkowe oraz stylistyczne różnych typów wypowiedzi oraz dbając o poprawność zapisu, bezbłądność językową i stylistyczną;
- redaguje teksty krytyczne na temat utworów literackich i innych tekstów kultury;
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- biegle klasyfikuje części mowy, określa ich formę gramatyczną oraz funkcje składniowe;
- potrafi omówić osobliwości w odmianie rzeczowników i czasowników;
- rozróżnia typy liczebników, odmienia je;
- umie przedstawić podział zaimków ze względu na funkcję w zdaniu i zastępowaną część mowy, umiejętnie stosuje zaimki w zdaniu;
- wykonuje wykresy zdań złożonych (w tym wielokrotnie);
- wskazuje błędnie sformułowane zdania, potrafi nazwać rodzaj błędu i poprawić go;
- rozróżnia mowę zależną i niezależną, zdania i wyrazy wtrącone, stosując je w wypowiedziach pisemnych;
- bezbłądnie dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu;
- potrafi omówić funkcje formantów słowotwórczych;
- biegle nazywa i analizuje kategorie słowotwórcze wyrazów;
- omawia funkcje neologizmów;
- przeprowadza i biegle omawia klasyfikację głosek;
- charakteryzuje rodzaje upodobnień fonetycznych i uproszczeń spółgłoskowych;
- poprawnie wyróżnia wyrazy bezakcentowe, poprawnie akcentuje wyrazy w języku polskim;

- opanował w stopniu bardzo dobrym zasady ortografii;
- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne;
- zna zróżnicowanie współczesnej polszczyzny;
- sprawnie posługuje się słownikami, zna rodzaje słowników;
- stosuje w kontekście odpowiednie style; - dba o kulturę języka.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- posiada usystematyzowane wiadomości o częściach mowy;
- zna koniugacje czasowników, tworzy imiesłowy;
- poprawnie określa formę gramatyczną odmiennej części mowy;
- poprawnie odmienia zaimki, dzieli je ze względu na znaczenie;
- wykonuje rozbiór logiczny i gramatyczny zdania łącznie z wykresem związków wyrazowych;
- wyodrębnia rodzaje zdań;
- poprawnie przekształca i stosuje imiesłowowy równoważnik zdania;
- sporządza proste wykresy zdań;
- oddziela formant od podstawy słowotwórczej, nazywa formanty, wskazuje oboczności;
- sporządza wykresy rodziny wyrazów, znajduje rdzeń, wskazuje na oboczność w rdzeniu;
- odróżnia zrosty, złożenia, zestawienia;
- przeprowadza klasyfikację głosek;
- poprawnie zaznacza akcent wyrazowy i zdaniowy;
- na konkretnych przykładach zaznacza upodobnienia fonetyczne i uproszczenia grup spółgłoskowych.
- w miarę dobrze opanował zasady ortograficzne i interpunkcyjne;
- zna zróżnicowanie współczesnej polszczyzny;
- sprawnie posługuje się słownikami, zna rodzaje słowników,
- dba o kulturę słowa.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- rozróżnia części mowy;
- umie dokonać rozbioru logicznego i gramatycznego (proste przykłady);
- rozróżnia zdania podrzędnie złożone i współrzędnie złożone;
- potrafi wskazać mowę zależną i niezależną;
- tworzy wyrazy pochodne;
- oddziela podstawę słowotwórczą od formantu, tworzy rodzinę wyrazów, rysuje wykres rodziny wyrazów o przejrzystej budowie;
- wyróżnia w tekście archaizmy i neologizmy;
- odróżnia głoski i litery;
- określa spółgłoski;
- poprawnie zaznacza akcent;
- popełnia nieliczne błędy ortograficzne;
- zna podstawowe zasady ortograficzne;
- zna reguły interpunkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela rozróżnia części mowy i zdania;
- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone;
- odróżnia zdanie podrzędnie złożone od zdania współrzędnie złożonego;
- tworzy wyrazy pochodne, podstawowe, rodzinę wyrazów;
- dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości podstawowych w zakresie fleksji i składni, słowotwórstwa, fonetyki;
- popełnia podstawowe błędy ortograficzne;
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.